

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

ÄITIEN KOKEMUKSIA KANTOLIINAN KÄYTÖSTÄ VARHAISEN VUOROVAI- KUTUKSEN TUKEMISESSA

TEKIJÄT: Camilla Laitinen
Jenni Jänis
Riina Hukkanen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Kätilön tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Jenni Jänis, Camilla Laitinen, Riina Hukkanen	
Työn nimi Äitien kokemuksia kantoliinan käytöstä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa	
Päiväys 23.3.2018	Sivumäärä/Liitteet 32/1
Ohjaaja(t) Ritva Pirinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kantoliinayhdistys ry	
Tiivistelmä <p>Kantoliina on vanha keksintö, jota käytetään nykypäivänä lasten hoidossa. Kantoliinan avulla vauva on kosketuksessa kantajaansa ja saa läheisyyttä. Samalla kantoliina jättää kantajansa kädet vapaiksi ja vauvan tarpeisiin voidaan vastata viipymättä. Kantoliinoja löytyy nykyisin monenlaisia malleja. Opinnäytetyöhön ei rajattu mitään tiettyä kantoliinamallia.</p> <p>Opinnäytetyö on luonteeltaan laadullinen haastattelututkimus. Aineiston keruumenetelmänä käytettiin avointa teemahaastattelua. Teemoja haastattelussa oli kolme: Kantoliinan käytön vaikutus vauvan ja äidin väliseen vuorovaikutukseen, kantoliinan käytön vaikutus vauvan kehitykseen ja kantoliinan käytön hyvät puolet ja hankaluudet. Opinnäytetyöhön haastateltiin kolmea kantoliinalla vauvaansa kantanutta äitiä. Tulokset analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää äitien kokemuksia varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa kantoliinan avulla. Tavoitteena oli, että Kantoliinayhdistys voisi jakaa äideille saatua tietoa kantoliinan käytön vaikutuksista varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa.</p> <p>Opinnäytetyön tulosten mukaan kantoliinan käyttö vauvan hoidossa edisti äidin ja vauvan välistä varhaista vuorovaikutusta. Vauvan tarpeet tunnistettiin helpommin ja nopeammin vauvan ollessa kantoliinassa. Kantoliinan käyttö koettiin myös helpottavan arkea ja vauvan koettiin rauhoittuvan paremmin ollessaan kantoliinassa. Haasteiksi kantoliinan käytössä koettiin joidenkin sidontojen hankaluus. Myös oman ruumiinlämmön nouseminen koettiin hankaluudeksi vauvan ollessa kantoliinassa.</p> <p>Kehitysmahdollisuutena opinnäytetyöstä on tehdä opaslehtinen, jossa kerrotaan kantoliinan käytön kokemuksista äidin ja vauvan välisen varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Kantoliinayhdistys ry ja neuvolat voisivat jakaa opaslehtistä toimipisteissään.</p>	
Avainsanat Varhainen vuorovaikutus, kantoliina	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Midwifery			
Author(s) Jenni Jänis, Camilla Laitinen, Riina Hukkanen			
Title of Thesis Mothers` experiences about using a sling in terms of supporting early interaction			
Date	23.3.2018	Pages/Appendices	32/1
Supervisor(s) Ritva Pirinen			
Client Organisation /Partners Kantoliinayhdistys ry			
<p>Abstract</p> <p>The baby sling is an old invention, which is still used in childcare. The sling helps the baby to be in a contact with the carrier and to get closeness. At the same time the sling leaves carriers hands free and the baby`s needs can be responded immediately. Today there are many different models of slings. In this thesis we didn`t concentrate on a specific type of sling.</p> <p>This thesis is characterized as a qualitative, interview-based research. To gather material is used the open-theme interview. There were three different themes: the effect of using a sling in early stage interaction between baby and the mother, the effect of using a sling for the baby`s development and pros and cons of using a sling. We interviewed three mothers who have used a sling. The results were analysed using a content analysis. The purpose of the thesis was to resolve mothers` experiences in supporting early stage interaction using a sling. The goal was to get information about good experiences in using a sling as a support in early stage interaction, so Kantoliinayhdistys ry could inform mothers about using a sling and use the information to encourage mothers to use the sling.</p> <p>The results of the thesis showed that using a sling promotes early stage interaction between mother and the baby. The baby`s needs were recognized easier and faster when the baby was in the sling. Using a sling was experienced to ease everyday life and the baby was experienced to calm down better while in a sling. As a challenge mothers brought up the difficulty of some dressings. Also the rise of mothers` own body temperature was experienced as a difficulty while baby was in the sling.</p> <p>As a potentiality in this thesis is to make a guide journal in which you tell about the experiences using a sling and supporting the baby`s early stage interaction. Kantoliinayhdistys ry and maternity clinic could share the guide journal in their offices.</p>			
Keywords Early interaction between mother and a baby, a baby sling			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	VARHAINEN VUOROVAIKUTUS	6
2.1	Vuorovaikutussuhteen tutkimisesta	6
2.2	Varhaisen vuorovaikutuksen synty vauvan ja vanhemman välillä	7
2.3	Kätilö varhaisen vuorovaikutuksen tukijana	8
3	KANTOLIINA VAUVAN HOIDOSSA	9
3.1	Kantoliinan sidontatapoja	9
3.2	Ergonominen kantaminen	11
3.3	Kenguruhoito ennenaikaisesti syntyneen vauvan hoidon tukena	12
3.4	Kantoliinayhdistys ry	13
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE	14
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
5.1	Kohderyhmä ja haastattelu	16
5.2	Haastattelun teemat	16
5.3	Aineiston analysointi	17
6	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	18
6.1	Kantoliinan käytön vaikutus vauvan ja äidin väliseen vuorovaikutukseen	18
6.2	Kantoliinan käytön vaikutus vauvan kehitykseen	21
6.3	Kantoliinan käytön hyvät puolet ja hankaluudet	23
7	POHDINTA	24
7.1	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	24
7.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	26
7.3	Ammatillinen kasvu	27
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	29
	LIITE 1: SUOSTUMUSLOMAKE TUTKIMUKSEEN	32

1 JOHDANTO

Kantoliina on vanha keksintö, jota käytetään nykypäivänäkin lasten hoidossa. Kantoliinan avulla vauva on kosketuksissa kantajaansa ja saa läheisyyttä sekä samalla jättää kantajansa kädet vapaiksi, ja vauvan tarpeisiin voidaan vastata viipymättä. (Kärkkäinen ja Nykänen 2014.) Valitsimme opinnäytetyömme aiheeksi kantoliinan käytön vauvan hoidossa, sillä kantoliinan käyttö on yleistynyt ja meitä kiinnostaa, minkälaisia yhteyksiä kantoliinan käytöllä mahdollisesti on äidin ja vauvan varhaisen vuorovaikutuksen syntyyn ja vauvan kehitykseen. Aihetta valitessamme ajattelimme myös sen merkitystä tulevaan ammattiimme. Vuorovaikutuksen ohjaaminen sekä tukeminen kättilön työssä alkavat jo synnytyssalissa, kun vauva asetetaan äidin rinnalle syntymän jälkeen (Lindblom ja Malm 2014).

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää äitien kokemuksia varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa kantoliinan avulla. Opinnäytetyömme yhteistyökumppani sekä tilaaja on Kantoliinayhdistys ry:n Savon Jaosto. Tavoitteena oli, että Kantoliinayhdistys voisi jakaa äidille saamaamme tietoa varhaisen vuorovaikutuksen tukemisesta. Tilaaja lähti mielenkiinnolla mukaan projektiin, koska tutkimuksemme lisää tietoa äideille kantoliinan käytöstä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessä. Tilaaja hyötyy työstämme, sillä tuomme esille kantoliinan käyttöä vauvanhoidossa ja saimme yhdistykseltä näkökulmia opinnäytetyön tekoon liittyen. Tilaajamme auttoi meitä haastateltavien rekrytoinnissa laittamalla yleisen tiedotteen muun muassa yhdistyksen Facebook-sivuille.

Opinnäytetyömme on luonteeltaan laadullinen haastattelututkimus. Laadullinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa pyritään ymmärtämään kohteen laatua sekä ominaisuuksia (Koppa 2015). Laadullisella tutkimuksella halusimme selvittää äitien kokemuksia ja kantoliinan merkitystä vauvan hoidossa. Opinnäytetyön tekijöinä meitä kiinnostivat myös haastateltavien kokemukset sekä ajatukset kantoliinan hyödyistä ja haasteista vauvan hoidossa. Haastattelimme kolmea äitiä, joilla on kokemusta kantoliinan käytöstä vauvan hoidossa. Haastattelun toteutimme ryhmähaastatteluna.

2 VARHAINEN VUOROVAIKUTUS

Vauvan ja vanhemman välinen vuorovaikutus on edellytys vauvan neurobiologian, tunne-elämän sekä kognitiivisten ja sosiaalisten taitojen kehittymiselle (THL 2015). Neurobiologia käsittää solujen toimintaa ja niiden välistä vuorovaikutusta ja laajempaa vaikutusta elimistön toimintoihin. Ympäristöstä saadut kokemukset, jotka liittyvät hoivaan ja vuorovaikutukseen ohjaavat synapsiyhteyksien muodostumista toiminnallisiksi ja toisten karsiutumista myöhemmin tarpeettomina pois. Kehityksen jatkuessa eri aivoalueiden välille muodostuu laajempia toiminnallisia yhteyksiä. (Duodecim 2003.) Kognitiivisiin taitoihin kuuluu kaikki elämänaikaiset muutokset, joita tapahtuu tiedon vastaanottamisessa, sen käsittelemisessä, tuottamisessa ja välittämisessä (Utaj s.a.). Riittävän hyvän varhaisen vuorovaikutuksen on todettu vaikuttavan merkittävästi vauvan käsitykseen itsestä, tunteiden ja käyttäytymisen säätelyyn ja moraalien kehittymiseen (JYTE Lastenneuvola 2017).

Vauva on syntymästään asti aktiivinen yksilö. Jo ennen puheen tuottamista vauva pystyy ilmaisemaan itseään sekä pääsemään vuorovaikutukseen hoitajiensa kanssa. Vähitellen vuorovaikutuksen tavat muuttuvat ja lapsi oppii uudenlaisia tapoja ilmaista ja hakea yhteyttä. Vuorovaikutustaidot kehittyvät nopeasti. (MLL 2017.)

2.1 Vuorovaikutussuhteen tutkimisesta

Äidin ja lapsen välinen varhainen vuorovaikutus on kiinnostanut tutkijoita jo pitkään. Vierihoidotutkimukset saivat alkunsa oletuksesta, että synnytystä seuraavat hetket ovat sekä äidin, että myös lapsen emotiaonaalisen kehityksen kannalta tärkeitä. Marshall H.Klaus teki useita vuosia tutkimusta, jos hän pyrki selvittämään äidillistä käyttäytymistä ensin eläinkokeilla ja myöhemmin tutkimalla äitejä ja lapsia. Eläinkokeet osoittivat, että jos emo ja vastasyntynyt saivat olla yhdessä ensimmäiset päivät eikä niitä erotettu, emo osoitti vastasyntyneelle tyypillistä äidillistä hoivaa ja suojelua. (Piensoho 2001.)

Kehitysteoriahistoriassa Freudin teoria synnytti 1900-luvulla psykoanalyttisen tradition, jonka sisällä kehittyi näkökulmia liittyen lapsen kehitykseen. Yksi näistä näkökulmista on Bowlbyn teoria, joka kehittyi 1950-luvulla varhaisista kiintymyssuhteista. Bowlbyn mukaan "... äidin hoivaa vaille jääneen lapsen kehitys on melkein aina jäljessä- ruumiillisesti, älyllisesti ja sosiaalisesti – ja tällöin voi ilmaantua sekä fyysisten että psyykkisten sairauksien oireita." Bowlbyn sanojen perusteella voidaan edelleen todeta, että riittävän hyvä varhainen vuorovaikutus on jokaisen vastasyntyneen oikeus. (Lehtonen 2007.)

Ei ole kulunut montaa kymmentävuotta siitä, kun vastasyntyneiden ajateltiin olevan kommunikointi- ja kykenemättömiä. Vastasyntynyt miellettiin avuttomaksi, joka tarvitsi äidiltään vain hoivaa ja suojaa. Uusien tutkimustulosten myötä tämä näkemys on muuttunut suuresti. Huomattiin, että vastasynty-

nyt pystyy käyttämään kaikkia aistejaan sekä tunnistamaan äitinsä ja jopa sisaruksensa. Vastasyntynyt hakee heti katseellaan vuorovaikutusta ja tarvitsee pysyviä kontakteja turvallisen suhteen kehittymiselle. (Valta 2016.)

Ester Bickin kehittämä vauvahavainnointimenetelmä eli vauvaobservaatio on tuonut merkittävästi vaikutteita psykoanalyttiseen sekä lapsipsykoanalyttiseen tutkimukseen ja käytännön työskentelyyn. Vauvahavainnointimenetelmän ympärille perustettiin vauvaobservaattikoulutus, koska vauvan vuorovaikutuksen teoria tarvitsi vahvistusta sekä täydennystä käytännön havainnoimisesta. Tarpeena oli saada kokemuksellista tietoa vauvan kasvun ja kehityksen todellisuudesta sekä miten se on sidottuna vauvan ja hoivaajien väliseen vuorovaikutukseen. (Lehtonen 2007.)

Äidin käyttäytyminen lapsen kanssa on hyvinkin erilaista kuin esimerkiksi aikuisen kanssa. Ilmeet, eleet ja puhetapa eroavat aikuisten välisestä kommunikoinnista. Kasvojen eleet ovat liioiteltuja ilmeet voimakkaampia. Nämä piirteet helpottavat lasta oppimaan ilmeitä ja eleitä. Katsekontaktit ovat pitempiä ja äidin kasvot ovat hyvin lähellä lapsen kasvoja. Tämä niin kutsuttu ”vauvakieli” on biologista toimintaa. (Valta 2016.)

2.2 Varhaisen vuorovaikutuksen synty vauvan ja vanhemman välillä

Tavanomaisessa ja toimivassa vuorovaikutussuhteessa ja turvallisessa kiintymyssuhteessa vanhempi pitelee vauvaa hellästi lähellään. Vanhempi ja vauva jakavat usein katsekontakteja ja vanhempi puhuu vauvalleen ääntään ja puhetapaansa vauvan kehitysvaiheeseen soinnuttaen. Noin 0-1 kuukauden isässä vauva alkaa jo katsella vanhempaansa tarkasti ja voi matkia aikuisen ilmeitä. Tässä iässä vauva voi nähdä noin 20-40 cm päähän. (Väestöliitto 2014.) Vanhempi ja vauva jakavat hymyjä ja tunnetasolla vanhempi pääsääntöisesti nauttii vuorovaikutuksesta vauvansa kanssa (THL 2015). Kiintymys sikiöön alkaa muodostua jo raskauden aikana. Raskaudenaikaisella kiintymyksellä sikiöön tarkoitetaan sitoutumista, joka tapahtuu vanhemman tunteissa, sekä ilmenee vanhemman käyttäytymisessä vauvaan liittyvissä mielikuvissa. (Lindroos, Ekholm ja Pajulo 2015.) Varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen on tärkeä osa kättilön työtä syntymän jälkeen (Lindblom ja Malm 2014).

Varhainen vuorovaikutus syntyy jokapäiväisissä hoiva- ja hoitotilanteissa. Vauvalla on syntyessään perusvalmiudet olla yhteydessä toisiin ihmisiin. Vanhemman tehtävänä on kannatella vauvaa itseä lähellä. Tähän tarkoitukseen sopii hyvin kantoliina, joka helpottaa sylissä kantamista. Itkevä vauva tarvitsee lähelleen ihmisen, joka rauhoittaa ja tyyntyy silloin kun on hätä. Näin vauva oppii, että hän voi luottaa toisen apuun, tukeen ja turvaan. Tällöin vauvan omat taidot tyyntyä vahvistuvat ja vauva kokee olevansa auttamisen arvoinen ja rakastettu, kun hänen tarpeisiin vastataan johdonmukaisesti ja oikeaan aikaan. (JYTE Lastenneuvola 2017.)

Vauva oppii erottamaan tutut ihmiset vieraista, mikä on psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen aikaansaama ilmiö. Useimmilla vauvoilla voi tulla niin sanottu vierastamiskausi, jolloin kaikki uudet ja harvemmin tavatut ihmiset voivat pelottaa vauvaa. Vanhempien tuki ja turva vauvalle tämänlaisissa tilanteissa ovat ensiarvoisen tärkeitä. Tutut ja turvalliset vanhemmat antavat vauvalle aikaa sopeutua

vieraan ihmisen läsnäoloon sekä tarjoavat lohtua pitämällä vauvaa sylissä. Lasta ei tule pakottaa vuorovaikutukseen vieraan ihmisen kanssa ennen kuin hän rentoutuu ja on sopeutunut tilanteeseen. (Väestöliitto 2013.)

2.3 Kätilö varhaisen vuorovaikutuksen tukijana

Ensimmäiset hetket synnytyksen jälkeen ovat hyvin ratkaisevia. Vauvan nostaminen äidin rinnalle helpottaa äidin ja vauvan vahvan sidoksen syntymistä. Synnytyksen aikaiset tapahtumat, kuten vaikeat komplikaatiot voivat vaikuttaa äidin ja vauvan sidoksen syntymiseen. Kätilöiden tulisi olla tietoisia, kuinka helpottaa sidoksen syntymistä tällaisissa tilanteissa ja rohkaista äitejä ihokontaktiin sekä imetykseen. (Korpela, Ruuhi ja Ylistö 2017.)

Vanhempien merkitys saattaa helposti kadota, jos henkilökunta tekee kaiken lapsen hoitoon liittyen, kuten vaipan vaihdon, pesemisen ja pukemisen. Vanhemmilla saattaa olla vaikeaa toteuttaa vanhemmuttaan sairaalaympäristössä. On ensiarvoisen tärkeää, että henkilökunta kannustaa ja rohkaisee vanhempia vauvan hoitoon. (Kervinen ja Nadejda 2007.)

Kätilöiden tulee tunnistaa vanhemman/vanhempien tarpeet lapsivuodeosastolla. Vanhempia autetaan luomaan tunnesidettä ja kiintymään vauvaan. Tuen antamisessa tulee olla tuomitsematon ja ottaa huomioon vanhempien erikoistarpeet, kuten esimerkiksi liikuntarajoitteet, mielenterveysongelmat ja päihteiden väärinkäyttö. (NHS, Health Scotland s.a.)

On ensiarvoisen tärkeää huomioida myös isät ja kumppanit. Kätilöiden tulisi rohkaista kumpaakin vanhempaa olemaan mukana vauvan hoidossa, jotta varhainen vuorovaikutus ja vahva side vauvaan vahvistuisi molempien vanhempien kanssa. (NHS, Health Scotland s.a.)

3 KANTOLIINA VAUVAN HOIDOSSA

Kantoliina on keksintö, jonka avulla vauva on koko ajan kosketuksessa kantajaansa ja saa näin läheisyyttä. Kantoliinan avulla kantajan kädet jäävät vapaiksi, ja vauvan tarpeisiin voidaan vastata viipymättä. Kantoliinamalleja löytyy nykyään paljon erilaisia. (Kärkkäinen ja Nykänen 2014.) Kantoliinat alkoivat yleistyä Suomessa vasta 1990-luvun loppupuolella. Sana kantoliinoista alkoi leviää internetin välityksellä vuonna 1997, jolloin perustettiin sivusto nimeltä Imetystukilista. Ensimmäinen kantoliinatilauks Suomessa tehtiin vuonna 1998. Vuonna 2001 perustettiin kantamisesta sekä kantoliinoista kiinnostuneille postituslista nimeltä Kantoliinakanava. Kantoliinakanavan kautta sai tietoa erilaisista kantovälineistä sekä sidonnoista, jota pitkin tieto kantoliinasta levisi tehokkaasti. (Niemelä 2007.) Suomessa ensimmäinen varsinainen myyty kantoliina on ollut Kanga-reppu. Ennen Kanga-reppuja kantoliinat ovat olleet lähinnä ulkomailta tuotuja tai itsetehtyjä. Romaneilla on ollut käytössä lapsen kuljettamisessa villashaaleja, joita he ovat käyttäneet yliolanniinon tapaan. (Kantoliinakanava 2001.)

3.1 Kantoliinan sidontatapoja

Kantoliinaa voidaan sitoa monin eri tavoin. Luontevin paikka kantamisen aloittamiseen on edessä niin sanotussa ”pää pussausetaisyydellä” asennossa. Etusidontoja on muun muassa kietaisuristi, joka on kudotun kantoliinan sidonta ja usein ensimmäinen vauvalle opeteltava etusidonta. Kietaisuristi 2 (kuva 1) on ainoa trikooliinalle suositeltava asento ja se sopii jo aivan vastasyntyneestä noin 7–8 kiloon saakka. (Kantoliinayhdistys 2016.)

KUVA 1. Kietaisuristi 2 (Kuva: Jänis 22.2.2018).

Selkään sitominen tulee usein ajankohtaiseksi, kun lapsi alkaa istua tuettuna. Yleensä selän puolella jaksaa kantaa isompaa lasta pidempään kuin edessä. Helpoin ja yksinkertaisin selkäsidonta on pe-

rusreppu, jolla aloittaa selässä kantaminen. Perusreppu (kuva 2) suositellaan sidottavan ylös selkään, jotta lapsi näkee hyvin eteensä ja häntä on helppoa jututtaa ja tarkkailla kyydissä. Perusreppua voi käyttää kudotulla kantoliinalla. (Kantoliinayhdistys 2016.)

KUVA 2. Perusreppu (Kuva: Jänis 22.2.2018).

Etu- ja selkäsidontojen lisäksi kantoliinaa voidaan sitoa lonkalle. Lonkalle sitominen on usein vaihtoehto 3–4 kuukauden ikäiselle vauvalle, kun vauva haluaa nähdä eteensä. Monet kokevat kantoliinassa imettämisen sujuvan helpoiten lonkkasidonnassa. Lonkalle sitomisessa rengasliina on nopea pikaliina aloittelijoille ja se sopii jo vastasyntyneelle. Lonkkaristi (kuva 3) on myös oivallinen pikasidonta kudotulla kantoliinalla. Se sopii jo päätään kannattelevalle vauvalle hyvin ja sen voi tehdä valmiiksi päälle ja lapsen voi sujauttaa kyytiin ja pois. (Kantoliinayhdistys 2016.)

KUVA 3. Lonkkaristi (Kuva: Jänis 22.2.2018).

Kantoliinassa vauva saa olla lähellä äitiä niin, että äidin kädet ovat vapaana tekemään esimerkiksi kotitöitä. Kantoliinassa voi myös imettää laskemalla kantoliinaa alaspäin. Sidontaa löysentämällä vauva pääsee laskeutumaan alaspäin rinnan korkeudelle. Imetyksen jälkeen kantamiselle optimaalinen asento saadaan takaisin nostamalla vauvaa pyllystä ja tiukentamalla sidontaa. Monet äidit kokevat imettämisen rengasliinassa tai lonkkasidonnassa helpommaksi, silloin solmua ei tarvitse avata ja vauvan suu asettuu helpommin rinnan korkeudelle. Myös pulloruokinta onnistuu kantoliinassa näppärästi, kun vauvaa kannetaan edessä tai lonkalla. Vauva on valmiiksi pystyasennossa ja kantajan kädet ovat vapaana pitelemään pulloa ja vauva saa samalla paljon läheisyyttä kantamisesta. (Kantoliinayhdistys 2016.)

3.2 Ergonominen kantaminen

Ergonominen kantaminen tukee vauvan normaalia kasvua ja kehitystä ja kantamisen mahdollistama runsas fyysinen läheisyys edistää varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä (Ruokolainen ja Sillanpää 2015). Nostaminen ja vauvan kantaminen tukevat myös lapsen sensomotorista kehitystä (Luhta ja Pajala 2012). Vauvaa tulisi kantaa mahdollisimman monipuolisissa asennoissa, jotka kehittävät vauvan symmetrisen keskilinjan löytymistä sekä pään hallintaa. On tärkeää kantaa vauvaa oikealla ja vasemmalla puolella, selkä kantajaan päin sekä vatsa kantajaan päin. Kaikissa kantoasennoissa tulee huomioida, että vauvan selkä pysyy pyöreänä sekä vauvan kädet jäävät vapaiksi. Tämä on luonnollinen asento vauvalle. (Rahkola 2012.) Kaikki kantovälineet eivät valitettavasti täytä ergonomisen kantamisen vaatimuksia jolloin kantaminen voi olla epäergonomista niin vauvalle kuin kantajallekin. Siksi onkin tärkeää valita kantamiseen väline, jossa varmistuu, että vauva pääsee siinä oikeaan

asentoon. Ergonomisen kantoasennon tunnusmerkit on helppo muistaa neljän P- kirjaimen avulla. (Kantoliinayhdistys 2016.)

- Pyöreä selkä eli C-kirjaimen mallinen selän muoto vauvalla. Selkä pyöristyy, kun jalat ovat sammakkoasennossa.
- Polvitaiteesta polvitaiteeseen ulottuva liina saa jalat avautumaan sammakkoasentoon.
- Peppu on polvia alempana, kun vauva on sammakkoasennossa ja liina lapsen selän päällä, kulkee liina polvitaiteesta polvitaiteeseen
- Pussausetäisyys, vauva on niin korkealla kantaessa, että kantaja ylettyy pussamaan häntä pääläelle.

(Kantoliinayhdistys 2016.)

3.3 Kenguruhoito ennenaikaisesti syntyneen vauvan hoidon tukena

Varsinaista aikaisempaa tietoperustaa kantoliinan käytön vaikutuksista äidin ja vauvan varhaiseen vuorovaikutukseen suoraan ei ole. Kenguruhoidolla tarkoitetaan ennenaikaisesti syntyneen vauvan hoitamista suunnitelmallisesti ja säännöllisesti ihokontaktissa vaippasiltaan äidin, isän tai muun perheen määrittelemän henkilön paljaalla rinnalla tukisidoksella, esimerkiksi kantoliinalla tuettuna. (THL 2015.) Ennenaikaisella vauvalla tarkoitetaan vauvaa, joka on syntynyt kolme viikkoa ennen laskettua aikaa, eli ennen raskausviikkoja 37+0 tai jonka syntymäpaino on alle 2500 grammaa. Ennenaikaisia vauvoja kutsutaan keskosiksi. (Käypä hoito 2011.) Täysiaikaisella vauvalla tarkoitetaan vauvaa, joka on syntynyt raskausviikkojen 37+0 jälkeen, mutta ennen raskausviikkoja 42+0 (Terveyskirjasto 2017).

Kenguruhoidosta on tutkittua näyttöä muun muassa sen suotuisista vaikutuksista äidin maidonnou-suun ja äidin ja vauvan välisen vuorovaikutuksen edistämiseen sekä isän sitoutumisesta imetyksen tukemiseen. (THL 2015). Kenguruhoitoasento on ihanteellinen asento imettämiseen ja äitejä ohjeis-tetaan rintaruokinnan aloittaminen kenguruhoidossa. Kenguruhoidossa huomaa helpoten vauvan imemishalukkuuden, joten vauvantahtinen imetys on helpompi toteuttaa. (CAREA 2014.) Kenguru-hoidon toteuttamisen haasteita on muun muassa se, että hoitajat kokevat hoidon toteuttaminen ra-sittavana. Hoitohenkilökunnan niukkuus ja kenguruhoito-osaaminen eivät myöskään tue sen toteut-tamista toivotulla tavalla osana pienten vauvojen hoitoa ja varhaisen vuorovaikutuksen tukemista. Kenguruhoito edistää äidin ja vauvan välistä varhaista vuorovaikutusta sekä esimerkiksi keskosien kykyä ottaa vastaan suun kautta annettavaa ravintoa. (Ezeonodo 2007.)

Kenguruhoidolla on tutkimusten mukaan paljon positiivisia vaikutuksia vastasyntyneeseen ja koko perheeseen. Kenguruhoidossa vauva nukkuu rauhallisemmin, on levollisempi ja itkee vähemmän. Vauvan stressihormoni on alhaisempi kenguruhoidossa, koska vauva on rauhallisempi ja kivutto-mampi ja vauvan on näin mahdollista säästää energiaa kasvamiseen. Kasvuhormoneja erittyy unen aikana ja mitä enemmän vauva saa rauhallista unta, sitä enemmän kasvuhormoneja erittyy ja vauva kasvaa. Tärkeä kenguruhoidon hyöty on, että vauvan ruumiinlämpö pysyy vakaampana kenguruhoi-dossa iho ihoa vasten. Vauvassa erittyy tärkeitä hyvää oloa tuottavia hormoneja, joita erittyy vain,

kun ihoa kosketetaan hellyydellä. (CAREA 2014.) Ihokontaktilla tarkoitetaan sitä, että vauva riisutaan vaippaa lukuun ottamatta ja asetetaan vatsalleen äidin tai isän paljaan rinnan päälle. Vauva peitellään iholle asettamisen jälkeen lämpimästi, ja se on vauvalle turvallinen paikka, joka muistuttaa häntä kohtuajasta. Ihokontaktista on monia hyötyjä vauvalle sekä vanhemmille, esimerkiksi iho-kontakti vaikuttaa maidonnousuun. (Kovaniemi 2015.)

Kenguruhoiton voi aloittaa, kun vauvan vointi on vakaa. Kenguruhoiton tulisi kestää vähintään tunnin ajan, mutta mieluiten niin pitkään kuin mahdollista. Tällöin vauva hyötyy hoidosta eniten. Ennen kenguruhoiton aloittamista, olisi hyvä valmistautua pitkään paikallaoloon. Vauva asetetaan pystyasentoon ja kädet ja jalat asetellaan sammakkomaisesti. Pää on sivulle käännettynä, leuka hieman ylöspäin käännettynä, jotta ilmatiet ovat turvattuna. Vauva saattaa kiemurtelemalla etsiä itselleen hyvän asennon ja myös vanhemman olisi tärkeää löytää hyvä asento missä on mukava olla pitkään. (CAREA 2014.)

Kenguruhoiton tavoitteena on molemminpuoleinen läheisyys vauvan kanssa. Kenguruhoitossa tarkoituksena ei ole seurustella koko ajan vauvan kanssa, vaan vauvan olisi hyvä saada rauhallista unta. Jos vauva on kovin virkeänä kenguruhoitossa, voi hänelle jutella samalla, sillä silloin vauva kuulee kohdusta tutut puheäänit ja tämä rauhoittaa vauvaa. Kenguruhoitosta on helppo vähitellen siirtyä kantoliinan käyttöön. (CAREA 2014.) Eräessä tutkimuksessa on todettu, että kantoliinassa kannettavat kuuden viikon ikäiset vauvat itkivät 43% vähemmän kuin muut vauvat.

3.4 Kantoliinayhdistys ry

Kantoliinayhdistys on perustettu syksyllä 2010. Se on ensimmäisten toimintavuosien aikana pyrkinyt verkostoitumaan sekä ideoimaan erilaisia tapoja, joilla saada näkyvyyttä lapsen ergonomiselle kantamiselle. Kantoliinayhdistys ylläpitää listoja vapaaehtoisistatukihenkilöistä sekä organisoii kantovälinelainaamojen toimintaa. Kantoliinayhdistys osallistuu myös tapahtumiin ja levittää tietoa ergonomisesta kantamisesta sekä järjestää erilaisia koulutuksia. (Kantoliinayhdistys ry 2016.)

Kantoliinayhdistyksellä on aktiivisilla kantamisaikakunnilla omia paikallisjaostoja. Jaostot järjestävät kantoliinatreffejä, kirpputoreja, kantovälinelainaamoita ja muuta kantamisaiheista toimintaa. Tällä hetkellä jaostoja löytyy Pääkaupunkiseudulta, Etelä- Pohjanmaalta, Pohjanmaalta ja Lapista. (Kantoliinayhdistys ry 2016.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITE

Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää äitien kokemuksia varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa kantoliinan avulla. Varhaista vuorovaikutusta tulemme tukemaan sekä ohjaamaan tulevassa kättilön ammatissamme, joten opinnäytetyömme tukee hyvin ammatillista kehitystämme. Opinnäytetyömme ydintavoitteena oli, että kantoliinayhdistys voisi jakaa äidille saamaamme tietoa varhaisen vuorovaikutuksen tukemisesta.

Tilaaaja lähti mielenkiinnolla mukaan projektiin, koska tutkimuksemme lisää tietoa äideille kantoliinan käytöstä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Tilaaaja hyötyy työstämme, sillä tuomme esille kantoliinan käyttöä vauvanhoidossa. Tilaajamme antoi myös näkökulmia opinnäytetyöprosessiin liittyen.

Etsimme vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- Miten kantoliinan käyttö vaikuttaa äidin ja vauvan väliseen vuorovaikutukseen?
- Miten kantoliinan käyttö vaikuttaa vauvan kehitykseen?
- Mitä hyviä puolia ja hankaluuksia voi ilmetä kantoliinan käytössä?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tutkimuksemme on laadullinen tutkimus, jossa haastattelimme kolmea kantoliinayhdistykseen kuuluvaa äitiä, joilla on kokemusta kantoliinan käytöstä vauvan hoidossa. Opinnäytetyöhön keräsimme heidän kokemuksiaan ja ajatuksiaan siitä, miten kantoliinan käyttö on vaikuttanut vauvan hoitoon sekä varhaiseen vuorovaikutukseen vauvan kanssa.

Haastattelimme ryhmähaastattelulla kolmea kantoliinayhdistykseen kuuluvaa äitiä, joilla kaikilla oli kokemusta kantoliinan käytöstä. Kahdella äidillä oli kokemusta yhden lapsen kantamisesta kantoliinalla, kolmas äiti oli kantanut useampaa lasta. Haastateltavat äidit löysimme Kantoliinayhdistys ry Savon jaoston jäsenistä. Kuvasimme sekä äänitimme haastattelun litteroinnin helpottamista varten. Haastattelun alussa täytimme haastateltavien kanssa kirjalliset suostumuslomakkeet, joissa oli kerrottu haastattelun tarkoituksesta, vapaaehtoisuudesta, anonymiydestä sekä asianmukaisesta materiaalin käsittelystä (Liite 1). Nauhoitteet ja muistiinpanot tulemme hävittämään asianmukaisella tavalla.

Opinnäytetyömme eteni Taulukon 1. Opinnäytetyön aikataulut - mukaisesti. Tapasimme Kantoliinayhdistyksen yhdyshenkilön kanssa maaliskuussa 2017 ja kävimme yhdessä läpi opinnäytetyömme tarkoitusta ja sisältöä. Aihekuvaus on hyväksytty huhtikuussa 2017 viikolla 15 ja esittelimme valmiin aihekuvauksen aihepäivässä viikolla 16. Kesän 2017 aikana teimme opinnäytetyömme työsuunnitelman ja hyväksytimme sen syyskuussa 2017. Varsinainen opinnäytetyön kirjoittaminen alkoi syksyllä 2017, kun työsuunnitelma oli hyväksytty. Opinnäytetyöraportin kirjoittaminen tapahtui syyskuusta 2017 maaliskuuhun 2018 ja valmiin opinnäytetyön esittelemme seminaarissa huhtikuun 2018 alussa. Työmme julkaiseminen ja kypsyysnäytteen kirjoittaminen tapahtuu huhtikuussa 2018.

TAULUKKO 1. Opinnäytetyön aikataulut

Aikataulut	2017-2018
Tuotoksen sisällön kartoitus yhteistyökumppanin kanssa	Maaliskuu 2017
Aihekuvauksen hyväksytys ja esittely	Huhtikuu 2017
Työsuunnitelman hyväksytys	Syyskuu 2017
Opinnäytetyön kirjoittaminen	Syyskuu 2017 - Maaliskuu 2018
Opinnäytetyö seminaari	Huhtikuu 2018
Julkaiseminen ja kypsyysnäyte	Huhtikuu 2018

5.1 Kohderyhmä ja haastattelu

Valitsimme haastattelun tyypiksi ryhmähaastattelun. Ryhmähaastattelu on joustava, nopea ja yleensä paljon informaatiota antava tiedonkeruumenetelmä. Pienessä ryhmässä ihmiset voivat ilmaista spontaanisti, miten he kokevat kyseisen aiheen. (Pötsönen ja Välimaa 1998.) Ryhmässä haastateltavat henkilöt voivat kokea olonsa varmemmaksi. Synergia voidaan hyödyntää, toinen voi jatkaa siitä mihin toinen jäi. (Pötsönen ja Välimaa 1998.) Haastattelussamme synergia toimi hyvin, äidit kertoivat kokemuksia vuorotellen ja kommentoivat toistensa kokemuksia ja jatkoivat keskustelua siitä, mihin edellinen oli jäänyt.

Hyvin suunniteltu tutkimus varmistaa tavoitteiden saavuttamisen. Ryhmähaastattelussa korostuu taito tehdä kysymyksiä. Vastausten laatu on suoraan verrannollinen kysymysten laatuun. Menneeseen aikaan kohdistetut kysymykset ovat luotettavampia kuin tähän hetkeen liittyvät, koska niihin voi sekoittua aikomuksia ja toiveita kokemusten sijaan. (Pötsönen ja Välimaa 1998.) Nauhoitimme ja videokuvasimme haastattelun, jonka jälkeen kirjoitimme haastattelun tekstiksi.

Haastattelussa oli myös mukana haastateltavien äitien lapset, joten sijoitimme nauhurit sekä videokameran mahdollisimman laajalle alueelle hyvän ja selkeän äänen laadun takaamiseksi. Ennen haastattelun aloittamista kerroimme vielä haastateltaville haastattelun vapaaehtoisuudesta sekä aineiston asianmukaisesta hävittämisestä. Jokaiselle haastattelijalle oli valittuna etukäteen teema, jonka haastattelussa tulee esittämään. Näin myös jokainen haastattelija pääsi avaamaan yhden keskustelun. Haastattelut litteroimme melko nopeasti haastattelun jälkeen.

5.2 Haastattelun teemat

Kävimme haastattelun läpi valmiin rungon mukaan. Kysymyksiä pohdimme teemoittain ja pääteemoja muodostui kolme. Teemojen alle keksimme täydentäviä kysymyksiä, jotka esitimme haastattelussa äideille.

Teema 1. Kantoliinan käytön vaikutus lapsen ja äidin väliseen vuorovaikutukseen.

- Kuinka päädyit käyttämään kantoliinaa vauvan hoidossa? Millaisia ajatuksia kantoliinan käyttö herätti sinussa?
- Helpottuiko arki käyttäessäsi kantoliinaa vauvan hoidossa? Millä tavalla? (kotityöt, kaupassa käynnit, imetys/pulloruokinta yms.)
- Millaista vuorovaikutusta huomasit vauvan ollessa kantoliinassa? (hymy, katsekontakti, nälän merkit (imetys/pulloruokinta), väsymys, kivut)

Teema 2. Kantoliinan käytön vaikutus lapsen kehitykseen.

- Miten vauva on kehittynyt motorisesti ja sosiaalisesti? Onko mielestäsi kantoliinan käytöllä ollut vaikutusta vauvan kehitykseen, esimerkiksi liikkumaan lähteminen tai puheen tuottaminen?

Teema 3. Kantoliinan käytön hyvät puolet ja hankaluudet.

- Oletko kokenut kantoliinan käytön työlääksi tai turhaksi? Millä tavoin?

5.3 Aineiston analysointi

Jaoin litteroitavat osuudet teemoittain. Jokaiselle haastattelijalle tuli litteroitavaksi yhden teeman sisältö. Haastattelun purimme Word- ohjelmalla, Calibri- fontilla ja kirjasinkoolla 11. Tekstiä tuli kokonaisuudessaan hieman yli kuusi sivua.

Haastatteluaineiston analysoimme käyttäen sisällönanalyysia, joka määrittää laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmäksi. Sisällönanalyysi voi olla yksittäinen metodi tai laajempi analyysikonkoniisuuksien teoreettinen kehys. Sisällönanalyysillä voidaan analysoida suullista sekä kirjoitettua kommunikaatiota, sekä tutkittavat tekstit voivat olla esimerkiksi kirjoja, haastatteluja ja keskusteluja, joita me tulemme työssämme käyttämään. Pyrimme myös kuvaamaan dokumenttien sisältöä sanallisesti. (Tuomi ja Sarajärvi 2009.) Sisällönanalyysillä muodostimme haastattelusta tiivistetyn kokonaisuuden. Sisällönanalyysillä erotimme tutkimusaineistosta samanlaisuudet ja erilaisuudet.

Aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä pelkistimme haastattelun tiivistämällä tekstin ja poimimalla sieltä oleelliset asiat, jotka vastasivat kysymyksiimme. Aineiston ryhmittelyssä kävimme aineiston tarkasti läpi, jolloin etsimme samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia äitien kokemuksista kantoliinan käytöstä vauvan hoidossa ja vuorovaikutuksen huomioimisesta. Pyrimme sisällönanalyysillä ymmärtämään haastattelussa saamia äitien kokemuksia omasta näkökulmasta. Analyysillä loimme selkeyttä aineistoon, jolloin pystyimme tekemään selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. Analyysin tarkoitus on luoda sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi ja Sarajärvi 2004.) Haastattelussa äidit käyttivät paljon puhekielisiä ilmauksia, joita analyysissä toimme ilmi suoraan lainauksin.

6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

Haastattelimme kolmea kantoliinayhdistykseen kuuluvaa äitiä Kuopiossa pidetyssä kantoliinakahvilassa 24.11.2017. Haastateltavilla oli kokemusta kantamisesta 9-30 kuukauden ajoilta. Haastattelun tavoitteena oli saada äitien kokemuksia siitä, miten vauvan kantaminen on vaikuttanut vauvan ja äidin väliseen vuorovaikutukseen, vauvan kehitykseen ja yleisesti kantoliinan käytön hyviä puolia ja hankaluuksia. Jaottelimme haastattelun kolmeen pääteemaan, jolloin haastattelu eteni sujuvasti.

6.1 Kantoliinan käytön vaikutus vauvan ja äidin väliseen vuorovaikutukseen

Ensimmäinen teema oli Kantoliinan käytön vaikutus vauvan ja äidin väliseen vuorovaikutukseen, joka jakautui neljään osaan: kantoliinan käyttämiseen päätyminen, kantoliinan käytön herättämiin ajatuksiin, arjen helpottumiseen ja äidin ja vauvan välisen vuorovaikutuksen huomaamiseen.

Niemelän (2007) mukaan kantoliinat alkoivat yleistyä Suomessa vasta 1990-luvun loppupuolella. Sana kantoliinoista alkoi levitä internetin välityksellä vuonna 1997, jolloin perustettiin sivusto nimeltä Imetystukilista. Ensimmäinen kantoliinailaus Suomeen tehtiin vuonna 1998 ja vuonna 2001 perustettiin kantamisesta sekä kantoliinoista kiinnostuneille postituslista nimeltä Kantoliinakanava. Kantoliinakanavan kautta sai tietoa erilaisista kantovälineistä sekä sidonnoista, jota pitkin tieto kantoliinasta levisikin tehokkaasti.

Äitien haastattelussa tuli esille, että kantoliinasta ja sen käytöstä oli kuultu ystäviltä tai sukulaisilta sekä etsitty itse internetistä tietoa kantoliinan hyödyistä ja erilaisista sidonnoista. Kantoliinan käyttöön tutustumiseen ja haluun ottaa kantoliina osaksi vauvan hoitoa, oli äideillä samankaltaisia kokemuksia. Moni oli ostanut kantoliinan jo valmiiksi ennen vauvan syntymää tai saanut kantoliinan lainaan ystävältä. Kantoliinan käyttö on herättänyt äideissä monenlaisia mielipiteitä.

”Kaveri suositteli et kokeile (kantoliinaa), ja sitten kokeilin ja siitä se lähti, ja sit hän (lapsi) oppi olemaan siinä ilman et ei tarvinnu olla se tissi suussa...”

”Ja sitte se (kantoliina) jäi semmoseks hyödylliseks pikku kotiapulaiseks, että siirryttiin aina seuraaviin liinoihin ja reppuihin ja muihin.”

”Mulla oli sekä liina, että reppu valmiina ostettu ennenku tää (lapsi) oli ees syntynekkää”

”Olin lukenu, kuullu, nähny että se (kantoliina) on niinku hyvin hyödyllinen vekotin arjessa...”

”Mä päädyin liinailemaan mun serkun kautta.”

”...mä paljon auttelin ja sit muutaman kerran pääsin kokeileman, että vanhemmat pääs saunaan nii mä otin vauvan siihen kokeiluun liinaan ja sitä kautta sitten ite totesin, että tää tuntuu kivalta ja lapsi rauhattu ihan heti.”

Kärkkäisen (2014) tutkimuksessa kantoliina on keksintö, jonka avulla vauva on koko ajan kosketuksissa kantajaansa ja saa näin läheisyyttä ja vauvan tarpeisiin voidaan vastata viipymättä. Kantoliinan avulla kantajan kädet jäävät vapaiksi. Äitien haastatteluissa tämä tuli erittäin selkeästi esille. Kantoliina mahdollistaa esimerkiksi ruuanlaiton molemmilla käsillä tai kaupassa käynnin niin, että kädet jäivät vapaiksi ja vauva pysyi rauhallisena.

Äideillä oli paljon kokemuksia kantoliinan käytön vaikutuksista arjen helpottumiseen. Äidit kokivat, että kantoliinaa käyttäessä arki oli helpottunut, esimerkiksi kaupassa käynti oli huomattavasti helpompaa, jos vauva ei viihtynyt vaunuissa. Myös koirien ulkoilutus oli ollut helpompaa vauvan ollessa kantoliinassa. Kaikilla äideillä oli yhtenevä kokemus siitä, että kantoliinalla oli saanut vauvan nukkuttua helpommin sekä myös kotityöt ja ruuan laitto olivat sujuneet vaivattomammin kantoliinaa käyttäessä.

”Ihan ehtomasti helpottu ja sitte tulikin jälkeenpäin semmonen ajatus, että miten kukaan pärjää yhenkään lapsen kanssa ilman (kantoliinaa), että miten, niinku miten?”

”Et ku itelle se on monta kertaa päivässä semmonen, et miten mä hoidan ilman? No totta kai mä otan sen lapsen liinaan, ja niinku se on mun mielestä se kantoliina vähän semmonen lapsenvahti, että silloin kun jos ois miljonääri ja se pikku taloudenhoitaja jolle sanoo, et katotko nyt tuota et mä saan sen tehtyä, nii ei ku lapsi selkään vaan ja sit se on niinku poissa silmistä poissa jaloista, et saa asian tehtyä.”

”Et se, kun annat sille (lapselle) jonkun lelun, nii se voi olla et 30 sekuntia kun se ei enää ookkaan kiva. Mut näistä (lapsista) ei oo kumpikaan niiku halunnu liinasta pois ennenkun on niinku oppinu kävelemään.”

”Se (kantoliina) on ollu ihan korvaamaton homma.”

”Meillä on kans just tuo, et sit ku jakso synnytyksen jälkeen alkaa puuhastelemaan kotona nii kyllä se (kantoliina) oli ihan korvaamaton siinä mielessä, kun ite yksikseen kotona, nii sai tehtyä, mut sit sai kuitenkin pidettyä sen lapsen lähellä samalla.”

”Meillä on koira joka pitää päästä ulkoiluttamaan ja välillä pakko päästä mettään, kun sillä on virtaa nii paljon nii, nii tota siinäkin mielessä se (kantoliina) on ollu niiku apu, isokin apu arjessa.”

”Meille siis vaunut oli tota ihan vihollinen ensimmäiset puolvuotta. Tää (lapsi) ei suostunu olemaan vaunuissa eikä rattaissa käytännössä ollenkaan ja tota silloin me ei oltas käyty, ei oltas päästy kotoo pois jos ei ois ollu liinaa tai reppua käytössä.”

”Meillä oli kanssa sama, et siis tuossa nukkumisessa, et vauva ei nukkunu päiväunia siis pitkiä unia ollenkaa vaunuissa tai omassa sängyssä. Et ne pitkät unet, ensimmäiset ehkä kolme neljä kuukautta, nii ne pitkät unet tuli vaan liinassa, et se (vauva) saatto ihan pisimmillään vetää neljä tuntia liinassa, trikooliinassa. Ja silloin kun oli vielä sen kokonen, et jakso sen neljä tuntia hyvin kantaa, nii siinä se (vauva) sai sit sen pitkän unen, mut muuten se ei nukkunu pitkiä unia niiku ollenkaan.”

Kovaniemen (2015) mukaan ihokontakti antaa paljon hyötyjä vauvalle ja vanhemmalle. Esimerkiksi ihokontakti vaikuttaa maidonnousuun ja vauvan ruumiinlämmön tasaisena pysymiseen. Äitien haastattelussa tämä asia tuli myös selkeästi esille.

”Niin mie uskon et meillä niinkun siihen imetyksen alkuun teki tosi hyvää se, että vaan oltiin ilman vaatteita, kun hän (vauva) oli mulla kantoliinassa ja, kun saatiin olla ihoo ihoo vasten”

Kantoliinayhdistys (2016) kirjoittaa, miten kantoliinassa voi myös imettää laskemalla kantoliinaa alaspäin sidontaa löysentämällä. Vauvaa lasketaan alaspäin rinnan korkeudelle. Imetyksen jälkeen kantamiselle optimaalinen asento saadaan takaisin nostamalla vauvaa pylystä ja tiukentamalla sidontaa. Monet äidit kokevat imettämisen rengasliinassa tai lonkkasidonnassa helpommaksi, silloin solmua ei tarvitse avata ja vauvan suu asettuu helpommin rinnan korkeudelle.

Äitien haastattelussa imetys koettiin sekä helpoksi, että myös hankalaksi kantoliinassa. Syöttövälien ollessa pidemmät, kantamisen jälkeen äiti otti vauvan syliin syömään. Toinen äiti taas koki helpoksi imettää kantoliinassa ja samalla nukuttaa vauvaa rinnalle. Kantoliinassa syöttämiseen vaikutti pelko sen turvallisuudesta sekä kantoliinan sidonnan muuttaminen koettiin työlääksi.

”Mä imetin tätä (1. lasta) tosi paljon siinä liinassa, ja sit tän (2. lapsen) kanssa käytin sitä vähä niinku semmosena pikanukuttajana. Et joo kyllä se nukahti liinaan muutenkin, mut se oli niiku semmonen takuuvarma homma. Et iski sen hetkeks tissin suuhun, se otti niinku parit imut, ja sit se sammu.”

”Onhan siinä aina omat kommenverkkinsä, mut kun on isot ja löysät tissit nii saa ne sieltä taiteltua mukavasti.”

”Se liinassa imettäminen oli tosi hankalaa, kun sitä sidontaa ois pitäny sitten muuttaa, mutta sit kun tää (lapsi) kasvo pikkusen isommaks nii reppussa imettäminen oli tosi helppoo. Et kun oltiin liikenteessä, nii ehkä just nimenomaan takuuvarmasti sai sen (lapsen) nukkumaan päiväunia, kun päiväuniaikaan reppuun ja tissi suuhun nii se nukahti.”

”Mä en oo imettäny liinassa enkä repussa, mä en jotenki vaa, ei oo tullu opeteltua. Vauvalla oli aika pitkät syöttövälit niinku aika pienestä lähtien, nii sitten ku mä kuitenkin nostin sitä välillä pois liinasta, nii sitte tuota nii ei vaa tullu tarvetta opetella.”

”Ja sit ehkä siinä vähän oli semmonen, et kun jotenki jännitti se, kun siitä puhutaan niin paljon, et pitää olla tarkkana et on hyvä asento ja kaikki, nii ehkä sekii mua pikusen sit loppujen lopuks vähän arvelutti. Et en uskaltanu sit toisaalta ruveta harjottelemaan.”

JYTE lastenenuvola (2017) vauvalla kerrotaan olevan jo syntyessään perusvalmiudet olla yhteydessä toisiin ihmisiin. Myös varhainenvuorovaikutus syntyy jokapäiväisissä hoiva- ja hoitotilanteissa. Kantoliinassa kantaminen helpottaa sylissä kantamista, jolloin vauva saa olla tiiviisti vanhemman lähellä ja vauvan tarpeisiin vastaaminen on nopeampaa.

THL lastenenuvolakäsikirjan (2015) mukaan tavanomaisessa ja toimivassa vuorovaikutussuhteessa vanhempi pitelee vauvaa hellästi lähellä ja jakavat usein katsekontakteja sekä hymyjä ja tunnetasolla vanhempi pääsääntöisesti nauttii vuorovaikutuksesta vauvansa kanssa. Äitien haastattelussa varhaisenvuorovaikutuksen synty ja vauvan tarpeisiin vastaaminen tuli esiin vahvasti. Äideillä oli melko samanlaisia kokemuksia vuorovaikutuksen, kuten hymyn, katsekontaktin, nälän ja väsymyksen huomaamisessa. Äidit kokivat myös hieman vaikeaksi sanoa, miten he olisivat ilman kantoliinaa edellä mainittuja huomanneet.

”tää (lapsi) oli päivän aikana paljon kyydissä liinassa, niin on ehkä vähän hankala sanoa, että oisinko huomannu just esimerkiks nälkää tai muuta vastaavaa, et sit, taas jos ei ois ollu...”

”Mut sitte ku taas oltiin siellä vaunuissa, ni sit oli just kamalaa olla siellä kyydissä ja välittömästi oli otettava (lapsi) sit liinaan tai kantoreppuun kyytiin, niin tuli heti hymy naamalle, ja sit oli niinku selvästi kiva ja paljon parempi olla.”

”koko ajan enemmän ja enemmän valveilla ollessa, on liinassa tai repussa, niin paljon tulee juteltua ja oleskeltua.”

”Yleensä nukku liinassa, mut silloin ku oli hereillä niin tota saatto niinku katella mua tälleen näin ja tuijotella ja hyvin paljon jutella siinä.”

6.2 Kantoliinan käytön vaikutus vauvan kehitykseen

Toinen teema oli kantoliinan käytön vaikutuksista vauvan kehitykseen. Äitien haastatteluissa pohdimme, miten vauva on kehittynyt motorisesti ja sosiaalisesti ja onko kantoliinan käytöllä ollut vaikutusta vauvan kehitykseen esimerkiksi liikkumaan lähteminen ja puheen tuottaminen.

Ruokolaisen ja Sillanpään (2015) teoriassa ergonominen kantaminen tukee vauvan normaalia kasvua ja kehitystä. Kantaminen myös mahdollistaa runsaan fyysisen läheisyyden, joka edistää varhaisen vuorovaikutuksen kehittymistä. Luhdan ja Pajalan (2012) mukaan nostaminen ja vauvan kantaminen tukevat myös lapsen sensomotorista kehitystä. Rahkola (2012) mainitsee, että vauvaa tulisi kantaa mahdollisimman monipuolisissa asennoissa, jotka kehittävät vauvan symmetrisen keskilinjan löytymistä, pään hallintaa ja näin ollen myös tasapainoa. On myös tärkeää kantaa vauvaa oikealla ja vasemmalla puolella, selkä kantajaan sekä vatsa kantajaan päin.

Väestöliiton (2013) tekstissä kerrotaan, miten vauva oppii erottamaan tutut ihmiset vieraista, mikä on psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen aikaansaama ilmiö. Useimmilla vauvoilla voi tulla niin sanottu vierastamiskausi, jolloin kaikki uudet ja harvemmin tavatut ihmiset voivat pelottaa vauvaa. Vanhempien tuki ja turva vauvalle tällaisissa tilanteissa ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Äitien haastattelussa tuli ilmi, että kantoliinan käyttö koettiin pääsääntöisesti edistävänä tekijänä vauvan kehitykselle. Kaksi äideistä koki, että liikkumaan lähtemiselle kantoliinalla olisi ollut suotuisia vaikutuksia. Etenkin tasapainon kehittymiselle äidit kokivat kantamisen olleen hyödyksi. Myös sosiaaliseen kehitykseen kantoliinalla huomattiin olleen positiivista vaikutusta.

” Kyllä mä koen, että liinailu on antanu jotenki hirveen luonnollisen tavan olla lapsen kanssa lähellä.”

” Meillä rupes (lapsi) kääntymään siis nelikuisena, sitte ryömi aika pitkään ja konttaamaan oppi tossa kahdeksankuisena...”

” Et ku mä paljon liinassa oon kulettanu ihan pienestä ni just puhuttu, että tasapainoistia voi parantaa.”

” Et oisko vaikutusta sillä, ku on (lapsi) keikkunu liinassa menemään ihan pienestä lähtien ni tasapainoa parantanu...”

” Nää (lapset) on molemmat lähteny sillain tosi nätisti liikkumaan, et kumpikaa ei oo niinku ikinä ollu mustelmilla tai mitenkään lentänyt et hirmu hallitusti liikkunu aina.”

” sosiaalinen vaikutus semmonen et varmasti saa olla lähellä ja lähteä just turvallisin mielin kauas...”

” Vanhempi (lapsi) ei oo ikinä vierastanu, että vierasti ehkä kaksi kertaa tähän mennessä, eikä oo ollu mitään semmosia niinku tiukkoja läheisyysriippuvuushetkiä ei voisi jättää mihinkään.”

”rohkee ja sosiaalinen lapsi, että en tiiä johtuuko siitä, että on ollu niin pienestä asti lähellä vai mistä. Aika rohkeesti just lähtee tutkimaan ja kahtomaan.”

”... omassa tahdissa kohdata maailman sylistä, repusta ja liinasta.”

6.3 Kantoliinan käytön hyvät puolet ja hankaluudet

Kolmas teema oli kantoliinan käytön hyvät puolet ja hankaluudet sekä ovatko äidit kokeneet kantoliinan käytön esimerkiksi työlääksi tai turhaksi. Pääsääntöisesti äidit kokivat kantoliinan käytön hyödylliseksi, mutta myös hankaluuksia nousi esille. Kantoliinan käytön hyviä puolia oli esimerkiksi se, että vauvaa sai pitää lähellä, mikä vaikuttaa esimerkiksi imetykseen.

Hankaluuksia kantoliinan käytössä nousi myös esille. Esimerkiksi kantoliinan sitominen koettiin hankalaksi sekä uusien sidontojen opettelu oli aikaa vievää, jonka vuoksi myös käyttöön valikoitui helposti kantoreppu. Kantorepun käyttöä perusteltiin esimerkiksi sen helppoudella ja tilanteissa missä vauva pitää ottaa useamman kerran pois repusta lyhyen ajan sisällä. Äitien mielestä myös yksi huono puoli oli hikoilu kantoliinan käytön aikana.

”Mun mielestä ainoa huono puoli on siinä (kantoliinassa) se, että ulkona märällä keilillä kantoliinan sitominen, oli kuinka lyhyt (kantoliina) tahansa niin siinä on aina vähän taiteilua niin, että ne liinan päät ei ui siellä kuralammikossa.”

”Niin onhan se, vaikka se ois vaikka millä verkkopaperilla sidottu se lapsi siihen omaan kehoon kiinni, kaks ruumiinlämpöä yhistyy, niin tuleehan siinä lämmin.”

”Ja tosiaan tää on ihan hirvee hikipää tää lapsi, et varsinkin trikooliinan kanssa meillä oli molemmilla paidat märkinä.”

”Nykyisin valikoituu aika usein reppu käyttöön liinan sijasta, mut se ehkä johtuu siitä, että mulla ei oo meijän tän hetkiseen tarpeeseen oikeenlaista liinaa tällä hetkellä.”

”...nykyään mä kulettasin paljon mielummin selässä, niin tota huomaan just ton, että aika paljon useemmin ota sen repun, koska vaikka mä mitenkä ährään sitä selkäsidentaa harjotella, niin se ei vaan vielä luonnistu.”

”...jos mä haluan etupuolelle, niin otan liinan siihen rauhotteluun ja semmoseen leppäilyyn. Mut sit jos lähetään liikenteeseen, niin huomaan että liina jää hyllyyn ja reppu lähtee käyttöön sen takia, että en vielä osaa sidontoja tarpeeks.”

7 POHDINTA

Ennen opinnäytetyöprosessin aloitusta olimme päättäneet, että teemme opinnäytetyön yhdessä. Mietimme erilaisia aiheita, kunnes meille tuttu terveydenhoitaja antoi vinkkinä kantoliinan ajankoh-taisuuden. Kantoliina oli sanana ennestään tuttu, mutta sen käyttäminen sekä esimerkiksi erilaiset sidonnat osalle meistä olivat vieraita. Kiinnostuimme kuitenkin aiheesta halutessamme saada siitä lisää tietoa sekä aiheen tukiessa tulevaa kättilön ammattiamme.

Tilaaamme kanssa yhteistyö sujui vaivattomasti. Emme olleet yhteyshenkilömme kanssa yhteydessä opinnäytetyön kirjoittamisen aikana. Ennen aihekuvauksen kirjoittamista tapasimme yhteyshenki-lömme kanssa, jolloin saimme häneltä hyödyllisiä vinkkejä sekä näkökulmia tutkimukseemme liit-tyen. Tapasimme hänen kanssaan myös vielä tehdessämme haastattelua haastatteluun osallistuville äideille. Yhteistyö ohjaavan opettajan kanssa sujui hyvin koko opinnäytetyöprosessin ajan. Saimme opettajalta hyödyllistä, rakentavaa palautetta parantaaksemme opinnäytetyön laatua. Loimme myös haastateltaviin äiteihin mielestämme luottamuksellisen yhteistyösuhteen minkä johdosta saimme haastatteluun avoimen ilmapiirin.

Kokonaisuudessaan tutkimusprosessi on ollut meille jokaiselle antoisa. Koimme, että kolme opiskeli-jaa oli sopiva määrä opinnäytetyön tekemiseen. Pystyimme antamaan jokainen oman käsityksemme sekä mielipiteemme aiheesta ja näin ollen tarkastelemaan sitä monipuolisesti. Olemme ystäviä en-tuudestaan, joten yhteisten tapaamisten järjestäminen hoitui luonnollisesti. Teimme työtä myös ajoittain jokainen itsenäisesti. Jaoimme jokaiselle omia vastuualueita, joiden kirjoittamisen jokainen hoiti sovittuun päivään mennessä. Näin pysyimme suunnitelmassamme aikataulussa. Olimme tarvit-taessa toistemme apuna, mikäli itsenäisesti oman vastualueen alustava kirjoittaminen tuntui haas-teelliselta. Täydensimme tarvittaessa ja perehdyimme perusteellisesti jokaisen itsenäisesti kirjoitta-maan osioon.

7.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyöprosessissa edellytetään ammattieettisten sekä tutkimuseettisten periaatteiden täydel-listä noudattamista. Eettisiä ristiriitoja voi syntyä herkästi tilanteissa, joissa opinnäytetyön tulokset eivät olekaan toimeksiantajan kannalta edullisia tai toivottuja. (KAMK s.a.) Opinnäytetyömme tulok-sissa toimme esille kantoliinan käytön hyötyjä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Yksi haas-tattelun kysymyksistä käsitteli myös kantoliinan käytön haasteita. Emme missään vaiheessa halun-neet olettaa, että saisimme haastateltavilta ainoastaan positiivisia kokemuksia kantoliinan käyttöön liittyen, joten halusimme myös kartoittaa haastateltavilta mahdollisia haasteita.

Opinnäytetyön aiheen valintaan liittyy eettisiä näkökulmia. Opinnäytetyön tekijöiden tulee selvittää, mikä on opinnäytetyön tutkimuksen hyöty ja onko työ merkityksellinen. (KAMK s.a.) Tutkimusel-lamme halusimme lisätä kantoliinan käytön näkyvyyttä ja tuoda esille tutkimuksellamme sen hyötyjä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Myös oma ammatillinen kehittyminen ja tiedon syventämi-

nen opinnäytetyöprosessin kautta oli meille alusta alkaen tärkeää. Tutkimuksen suunnittelussa tutkimuseettiset asiat korostuivat esimerkiksi siinä, miten haastatteluihin osallistuvien yksityisyys suojattiin sekä turvattiin. Haastateltavamme täyttivät suostumuslomakkeen (Liite 1), jossa kerroimme muun muassa haastattelun tallentamisesta sekä mahdollisten suorien lainauksien käytöstä työssämme. Haastatteluun osallistuville kerroimme myös etukäteen kaiken olennaisen mitä haastattelussa tulee tapahtumaan. Lisäksi kerroimme haastateltaville osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja siitä, että osallistuvat voivat keskeyttää osallistumisensa million tahansa ilman, että heidän tarvitsee ilmoittaa syytä.

Opinnäytetyössämme käyttämämme valokuvat otimme yhdestä opinnäytetyön tekijästämme ja hänen lapsestaan. Halusimme ottaa kuvat itse, jotta vältymme erilaisilta tekijänoikeus selvittelyiltä. Kuvissa esiintyy lapsen kasvot, mutta siihen saimme luvan kuvissa esiintyvän lapsen äidiltä. Koimme sen eettisesti oikeaksi sekä riittäväksi suostumukseksi, vaikka lapsi ei omaa mielipidettä pystyäkään vielä ilmaisemaan kehityksensä vuoksi. Opinnäytetyön tekijöinä tiesimme tarkasti mihin käyttöön kuvat menevät. Kuvissa esiintyvä lapsi kulkee päivittäin kantoliinassa, joten hänelle kuvissa esiintyvät sidonnat olivat tuttuja.

Tutkimuksemme ei tarvinnut eettistä ennakkoarviointia eettiseltä toimikunnalta. Tutkimuksemme ei puuttunut ihmisen koskemattomuuteen, tutkimus ei lisännyt tietoa terveydestä, sairauksien syistä, diagnostiikasta, oireista, ehkäisystä, hoidosta tai tautien olemuksesta yleensä (METROPOLIA s.a.).

Tutkimuksen luotettavuutta lisää tutkimuksen tekijöiden, opinnäytetyömme tilaajan ja tutkimukseen haastateltavien yhteiset pelisäännöt, jotka kuuluvat myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön. Näitä luotettavuutta lisääviä tekijöitä tutkimuksemme olivat esimerkiksi rehellisyys, huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa sekä tutkimuksen ja sen tulosten arvioinnissa. Tutkimuksen tekijöinä sovelsimme tutkimuksen kriteerien mukaisia sekä eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Tutkimuksen suunnittelimme, toteutimme sekä raportoimme tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten tavalla. Luotettavuuteen vaikuttaa myös haastattelujen nopea litterointi, joten litteroimme haastatellut saman viikon aikana.

Opinnäytetyön luotettavuutta arvioidaan raportoinnin perusteella. Raportoinnilla edellytetään, että tutkimuksen tekijät ovat noudattaneet kirjoittamista ja raportointia koskevia eettisiä periaatteita. Eettisyyteen ja luotettavuuteen kuuluu myös lähdekritiikki sekä tiedon luotettavuus. (KAMK s.a.) Opinnäytetyössämme on pyritty käyttämään mahdollisimman tuoreita lähteitä työn luotettavuuden takaamiseksi. Haasteena työssämme oli kuitenkin aiemman tutkimustiedon vähäisyys, joten pyrimme lukemaan kriittisesti vanhempien lähteiden sisällöt ja miettimään voimmeko käyttää niitä työssämme lähteenä. Arvioimme kriittisesti muun muassa nettilähteiden luotettavuutta. Keskeisten tiedonlähteiden tunteminen on olennainen osa informaatiolukutaitoa. Sillä tarkoitetaan tiedontarpeen tunnistamista sekä kykyä arvioida kriittisesti löydettyä tietoa. Arvioitaessa tiedonlähdettä ja sen luotettavuutta on tärkeää selvittää tiedontuottajan tausta. Onko tuottaja tieteellinen tai ammatillinen asiantuntija vai esimerkiksi kaupallisista lähtökohdista toimiva. Laatua voi arvioida myös siitä onko

tietokannassa analyysityökaluja. Ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen kirjastot valitsevat tietokantoja, jotka soveltuvat tieteellisen tiedon hakemiseen. (Oulun Yliopisto 2017.)

7.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Tulosten mukaan kantoliinan käyttö on helpottanut arkea monella tapaa. Käsien vapaaksi saaminen on helpottanut esimerkiksi kotitöiden tekemisessä. Vauvan rauhoittaminen liinassa on ollut helpompaa, kun vauva on saanut olla lähellä äitiä. Lähellä oleminen taas edistää äidin ja vauvan välistä vuorovaikutusta.

Tuloksissa ilmenee, että vauvan antamat viestit välittyvät äidille helpommin, kun vauva on kantoliinassa äidin kehossa kiinni. Vauvan tarpeisiin vastaaminen oli nopeampaa, kun vauva oli kantoliinassa.

Tulosten mukaan kantoliinan käyttö on edistänyt vauvan kehitystä. Suotuisia vaikutuksia on ollut esimerkiksi tasapainon kanssa. Koettiin, että kantoliinassa kantaminen on kehittänyt vauvan tasapainoa. Kantoliinan käytöllä on myös ollut vaikutuksia sosiaaliseen kehitykseen. Esille nousi myös vauvan liikkeelle lähteminen. Liikkeelle lähtemisen koetaan olleen hallitumpaa kantoliinan ansiosta.

Tuloksissa kerrotaan myös kantoliinalla olleen huonoja puolia. Eteenkin sidonnat ovat olleet hankalia opeteltavia, jolloin on käyttöön myös valikoitunut kantoreppu. Tuloksissa myös nousi esille, että ruumiinlämmön nouseminen kantoliinassa kantaessa on ollut niin sanotusti huono puoli.

Tulevassa työssämme tehtäviimme kuuluu vauvan ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen tukeminen ja ohjaus. Tutkimuksemme on tärkeä vauvan ja vanhemman välisen vuorovaikutuksen tukemisen apuna. Yhä enemmän ja enemmän puhutaan vanhemman ja vauvan välisestä vuorovaikutuksesta ja esimerkiksi siitä, miten nykyaikana älypuhelimet voivat heikentää sen syntyä. Varhaisen vuorovaikutuksen kehittyminen ja syntyminen voivat vaikuttaa esimerkiksi vauvan kiintymyssuhteeseen vanhempaa kohtaan. Yhä enemmän esimerkiksi juuri kättilöidenkin tulisi kiinnittää huomiota lapsivuodeosastolla äidin ja vanhempien älypuhelimien käyttöön silloin, kun vauva on lähellä ja tarvitsee huomiota, kuten katsekontaktia kännykän sijaan.

Kantoliina on hyvä väline varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Se on myös iso apu arjessa. Kantoliinoja on käytetty jo pitkään esimerkiksi Afrikassa, mutta siitä tehtyjä tutkimuksia ei löydy kovinkaan paljon. Kantoliinan käyttö lisääntyy koko ajan, joten on tärkeää, että on saatavilla ajankohdasta tietoa sen hyödyistä ja haitoista.

Kehittämismahdollisuutena opinnäytetyöstämme on tehdä opaslehtinen, joissa kerrotaan kantoliinan käytön kokemuksista äidin ja vauvan varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Kantoliinayhdistys ry ja neuvolat voisivat jakaa opaslehtistä toimipisteissään.

7.3 Ammatillinen kasvu

Halusimme valita aiheen, joka liittyi kätilötyöhön ja kehittäisi meitä ammatillisesti. Halusimme myös syventää ammattitaitoamme opinnäytetyömme kautta. Ammatillinen kasvu opinnäytetyömme kautta on mielestämme toteutunut ja jokainen meistä kokee, että tietopohjamme varsinkin varhaisesta vuorovaikutuksesta, sen tärkeydestä ja tukemisesta on laajentunut.

Savonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetyön osaamistavoitteiden mukaan opiskelijan tulee valita oman ammatillisen kehittymisen kannalta hyödyllinen aihe. Koemme, että olemme saaneet paljon hyödyllistä tietoa ja pystymme hyödyntämään sitä tulevassa ammatissamme. Kantoliinan käytöstä kiinnostuneille äideille pystymme tutkimuksella antamaan konkreettista tietoa kantoliinan käytöstä sekä sen merkityksestä varhaiseen vuorovaikutukseen. Pystymme myös ohjaamaan sekä antamaan neuvoja kantoliinasidontoihin liittyen.

Opinnäytetyötä tehdessä tietomme äidin ja vauvan välisestä vuorovaikutussuhteen syntymisestä ja kehittymisestä syveni. Saimme paljon uutta teoriatietoa varhaisesta vuorovaikutuksesta, kosketuksen tärkeydestä ja kantoliinan käytön merkityksestä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa. Savonian kätilön koulutuksen lähtökohdissa lukee, miten kätilö edistää yksilön ja perheen hoitotyötä sekä tukee eri elämänvaiheissa olevien ihmisten voimavaroja. Opinnäytetyömme esittelee äitien kokemuksia kantoliinan käytöstä osana vauva-arkea ja saimme haastattelussa paljon äitien omakohtaisia kokemuksia kantoliinan käytöstä.

Käytännöntyön kehittämisen näkökulmasta työmme merkitys omalla kohdalla tulee olemaan merkittävä. Ammattiin, johon valmistumme, vaatii tietoa ja taitoa erilaisista menetelmistä vauvan hoidossa. Savonian kätilön koulutuksen lähtökohdissa myös mainitaan, miten kätilö toimii juurikin synnytyksen jälkeisen hoidon asiantuntijana. Kätilön työssä voimme käyttää hyödyksi tutkimamme tietoa kantoliinan käytöstä vauvan hoidossa sekä varhaisen vuorovaikutuksen tukemisessa.

Vaikka opinnäytetyö oli ajoittain haastava ja aikataulujen yhteensovittaminen saattoi olla vaikeaa, saimme toteutettua opinnäytetyömme ammatillisesti. Pysyimme myös lähes suunnittelemassamme aikataulussa eikä pidempiä viivästyksiä tullut. Kehityimme ryhmätyötaidoissamme, joista tulemme myös hyötymään tulevassa ammatissamme. Meille jokaiselle tämä opinnäytetyö oli ensimmäinen ja sen tekeminen oli opettavaista.

Tulevaa työtämme ajatellen opinnäytetyöstä tulee olemaan hyötyä, koska äidin ohjaus vauvan hoitamisessa kuuluu tulevaan työhömmе. Sen rinnalla voimme antaa lisätietoa vanhemmille kantoliinan käytöstä, mikäli vanhemmat ovat kiinnostuneita käyttämään sitä vauvan hoidossa. Opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan vei meitä omalta osaltaan kohti tulevaa kätilön ammattia.

Opinnäytetyöprosessi oli haastava usealla tavalla. Esimerkiksi tutkimustiedon vähäisyys aiheesta osoittautui haasteeksi. Tutkimustiedon etsiminen vei aikaa paljon prosessin aikana. Haasteita opinnäytetyön kirjoittamiseen toi perheenlisäykset sekä oman ajan käytön rajallisuus. Yksi tavoitteesta oli edetä opinnäytetyöprosessissa aikataulun mukaisesti, jossa onnistuimme melko hyvin.

Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi on ollut opettavainen ja mielenkiintoinen. Olemme oppineet paljon prosessin aikana ja tulevaisuudessa pystymme oppimaan hyödyntämään työssämme. Vahvuutena prosessissa on ollut se, että olemme voineet tehdä yhdessä opinnäytetyötä, jolloin omien näkökulmien esille tuominen on tullut helpompaa. Yhteistyö opinnäytetyön tekijöiden kesken on ollut toimivaa sekä joustavuutta on löytynyt tarpeiden mukaan. Vastuualueita olemme myös jakaneet, jos aikataulujen sovittaminen yhteen on ollut vaikeaa.

Kaikille meille kantoliina oli jollakin tavalla tuttu sekä uskomme, että opinnäytetyöstämme tulee olemaan hyötyä ajatellen tulevaa ammattiamme. Olemme mielestämme onnistuneet opinnäytetyössä hyvin ja olemme tyytyväisiä työhömmme.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

CAREA 2014. Kenguruhoito opas vanhemmille [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

<http://www.carea.fi/import/.3.%20Potilasohjeet/Lastentaudit/151111%20kenguruhoito.pdf>

DUODECIM 2003. Tunteet, varhainen vuorovaikutus ja aivojen toiminnallinen kehitys [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-10-11]. Saatavissa:

<http://www.duodecimlehti.fi/duo93467>

EZEONODO, Aino 2007. Kenguruhoito toteuttaminen vastasyntyneiden teho-osastolla [verkkojulkaisu]. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/29696/stadia-1196423092-5.pdf?sequence=1>

JYVÄSKYLÄN KAUPUNKI. JYTE. Lastenneuvola [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

<http://www.jyvaskyla.fi/terveys/neurolat/lastenneuvola/vanhemmuusjakasvatus/varhainenvuorovaikutus>

KAJAANIN AMMTTIKORKEAKOULU. Opinnäytetyön eettiset suositukset [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-22]. Saatavissa:

<http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Opinnaytetyoprosessi/SoTeLi/Opinnaytetyoprosessi/Eettiset-suositukset>

KANTOLIINAKANAVA. Kantoliina, uusvanha kuljetusmuoto [Viitattu 2018-03-02] Saatavissa:

http://www.kantoliinakanava.fi/kantoliinakanava/tekstisivu8942.html?navi_id=230

KANTOLIINAYHDISTYS 2016. Kantaminen, usein kysyttyä [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-10]. Saatavissa:

<http://kantoliinayhdistys.fi/kantaminen/useinkysyttya#118611>

KANTOLIINAYHDISTYS 2016. Kantaminen, sidontaohjeita http://www.kantoliinakanava.fi/kantoliinakanava/tekstisivu8942.html?navi_id=230 [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-07-11]. Saatavissa:

<http://kantoliinayhdistys.fi/kantaminen/sidontaohjeita>

KANTOLIINAYHDISTYS 2016. Yhdistys [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-02-02]. Saatavissa:

<http://kantoliinayhdistys.fi/yhdistys>

KERVINEN, Mirka ja NADEJDA, Talanova 2007. Kätilö varhaisen vuorovaikutuksen tukijana erotilanteessa synnytyksen jälkeen [verkkojulkaisu]. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. [Viitattu 2017-10-11]. Saatavissa:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/5627/stadia-1176362352-2.pdf?sequence=1>

KOPPA 2015. JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO. Laadullinen tutkimus [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-15]. Saatavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

KORPELA, Maiju, RUUHI Anniina ja YLISTÖ, Emma 2017. Varhainen vuorovaikutus raskauden aikana ja syntymän jälkeen [verkkojulkaisu]. Turun ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-10-11]. Saatavissa:

<https://publications.theseus.fi/handle/10024/130838>

KOVANIEMI, Anne 2015. "Vastasyntyneen ihokontakti lapsivuodeosastolla" Kysely kätilöille ihokontaktin toteutumisesta [verkkojulkaisu]. Oulun ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-10-19]. Saatavissa:

https://theseus.fi/bitstream/handle/10024/88849/Kovaniemi_Anne.pdf.pdf?sequence=1

KÄRKKÄINEN, Katju ja NYKÄNEN, Jonna 2014. "Onhan se maailman ihaninta kun se siinä on" Äitien kokemuksia lapsen hoidosta kantoliinailien [verkkojulkaisu]. Karelia-Ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80696/Karkkainen_Katju.pdf?sequence=1

KÄYPÄ HOITO 2011. Ennenaikainen synnytys [verkkojulkaisu]. Suomalainen Lääkäriseura Duodecim [viitattu 2017-10-19]. Saatavissa:

<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus?id=hoi50089>

LEHTONEN, Jenni 2007. Sosiaalityön pro-gradu tutkielma. Yhteiskuntapolitiikan laitos [verkkojulkaisu]. Helsingin yliopisto. [Viitattu 2017-02-25]. Saatavissa:

http://sosiaalitalo.fi/ep/tiedostot/Gradu_14_8_2006.pdf.pdf

LINDBLÖM, Jenny ja MALM, Jenni 2014. Perheiden kokemuksia kättilötyöstä synnyttäneiden vuodeosastolla [verkkojulkaisu]. Tampereen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/86810/Lindblom_Jenny_Malm_Jenni.pdf?sequence=2

LUHTA, Anna-Sofia ja PAJALA Anniina 2012. Alle yksivuotiaan lapsen sensomotorinen kehitys ja sen tukeminen. [verkkojulkaisu]. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2018-03-01]. Saatavissa:

<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/50419/Opaslehtinen5.pdf2.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

METROPOLIA 2017. Tutkimusetiikka [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-07-12]. Saatavissa:

<http://www.metropolia.fi/tutkimus-ja-kehitys/tutkimuksen-eettinen-ennakkoarviointi/>

NIEMELÄ, Minni 2007. Kantoliina ja kestovaippa. Karisto: Helmi Kustannus

OULUN YLIOPISTO 2017. Tieteellisen tiedonhankinnan opas: Tiedonlähteiden valinta [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-15]. Saatavissa:

<http://libguides oulu.fi/tieteellinentiedonhankinta/tiedonlahteet>

PIENSOHO, Tuula. 2001. Äitiyden alkumetrit. Naisten raskaudelle ja synnytykselle antamat merkitykset ja oppimiskokemukset. Helsingin yliopiston kasvatustieteen laitoksen tutkimuksia.

PÖTSÖNEN, Riikka ja VÄLIMAA, Raili 1998. Ryhmähaastattelu laadullisen tutkimuksen menetelmänä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino ja ER- paino Oy 1998

RAHKOLA Irene. 2012. Vauvan sensomotorisen kehityksen tukeminen arkitoiminnoissa, Opas vanhemmille ja neuvolatyöntekijöille. [verkkojulkaisu]. Savonia ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-03-01]. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/48332/Rahkola_IreneK.pdf?sequence=1

RUOKOLAINEN Vuokko, SILLANPÄÄ Henna 2015. Lapsen ergonominen kantaminen [verkkojulkaisu]. Savonia ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/95089/Ruokolainen_Vuokko_Sillanpaa_Henna.pdf?sequence=1

RUUSUVUORI, Johanna ja TIITTULA, Liisa 2005. Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino 2005

MATERNAL AND EARLY YEARS 2013. Tietopaketti: Supporting attachment in Neonatal Units [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-10-11]. Saatavissa:

<http://www.maternal-and-early-years.org.uk/supporting-attachment-in-neonatal-units-2>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 2015. Kenguruhoito [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/tietopaketti/imetyksen-ennenaikaisesti-synnytykseen/kenguruhoito>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS 2015. Lastenneurolakäsikirja. Työntekijän arvio vuorovaikutuksesta [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-08-15]. Saatavissa:

<https://www.thl.fi/fi/web/lastenneurolakasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/menetelmat/psykososiaalisen-kehitys/tyontekijan-arvio-vuorovaikutuksesta>

TERVEYSPORTTI. Raskaudenaikainen kiintymys sikiöön- äitiyshuollon mahdollisuus ja haaste [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-06-12]. Saatavissa:

<http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo12052.pdf>

TERVEYSKIRJASTO 2017. Normaali synnytys [verkkojulkaisu]. Tiitinen Aila. [Viitattu 2017-10-19]. Saatavissa:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00160

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

TUOMI, Jouni ja SARAJÄRVI, Anneli 2004. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

UTAJ. Kehityopsykologia [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2017-10-11]. Saatavissa:

http://www.utaj.fi/koulu/psykologia/sangin_opet/kehitys.html

VALTA, Anne 2016. Äidin ja vauvan varhaisen vuorovaikutuksen synty ja toteutuminen [verkkojulkaisu]. Oulun Yliopisto. [Viitattu 2018- 01-30].

<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201605131775.pdf>

VÄESTÖLIITTO. Vanhemmuus 2014. Artikkelit: Vauvan kehitysvaiheet 0-6 kk [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-03-01]. Saatavissa:

<http://www.vaestoliitto.fi/vanhemmuus/?x208942=3206549>

VÄESTÖLIITTO. Perheaikaa.fi, Vierastaminen 2013. [verkkojulkaisu]. [Viitattu 2018-03-01]

Saatavissa:

<https://www.perheaikaa.fi/jutut/lapsi-perheessa/lapsen-maailma/vierastaminen/>

Kuvat Jenni Jänis ja Neelia Vartiainen. 22.2.2018.

LIITE 1: SUOSTUMUSLOMAKE TUTKIMUKSEEN

SUOSTUMUSLOMAKE TUTKIMUKSEEN - ÄITIEN KOKEMUKSIA KANTOLIINAN KÄYTÖSTÄ VARHAISEN VUORO-VAIKUTUKSEN TUKEMISESSA

Tutkimuksen tekijät: Riina Hukkanen, Camilla Laitinen ja Jenni Jänis, **Savonia-ammattikorkeakoulu**

Yhteistyökumppani: Kantoliinayhdistys ry:n Savon Jaosto

Haastattelemme äitejä ryhmähaastatteluna tutkimukseemme. Haastattelut tulemme nauhoittamaan, videokuvaamaan sekä litte-roimaan. Haastattelun aikana voimme myös tehdä muistiinpanoja sekä käyttää suoria lainauksia opinnäytetyössämme. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Tutkimuksesta on oikeus vetäytyä syytä ilmoittamatta. Hävitämme aineiston asianmukaisesti.

Suostun osallistumaan nauhoitettavaan sekä videokuvattavaan ryhmähaastatteluun, jossa kerron omakohtaisia kokemuksia kantoliinan käytöstä.

Minulle on selvitetty tutkimuksen tarkoitus ja siinä käytettävät menetelmät.

Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen vapaaehtoista ja että voin vetäytyä tutkimuksesta, milloin tahansa syytä ilmoittamatta.

Olen tietoinen myös siitä, että henkilöllisyyteni jää vain tutkijoiden tietoon ja että tutkimusaineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun osallistumaan tutkimukseen

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Päiväys

Suostumuksen vastaanottajat

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Päiväys

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Päiväys

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Päiväys